

Szürke Bagoly

Már életében legenda volt, talán maga teremtette, mindamellet eleven mítosz a vadon és lakói legelső hithű védelmezői számára. Wa-Sha-Quon-Asin, azaz **Grey Owl**, Szürke Bagoly, polgári nevén Archibald S. Belaney kanadai író (1888 -1938) apacs indián anya gyermekének vallotta magát, s élete folyását is ekként irányította: a századelő éveit prémvadászként töltötte Kanada erdőségeiben, ahol indián lányt vett feleségül, s midőn az elhagyta, átkelt a tengeren, Angliában próbált új életet kezdeni, az első világháborúban katonai szolgálatot teljesített, ám az északi vadonság hívó szava erősebbnek bizonyult. Visszatért Kanada északi tájaira, s miután sorsát egy odzsibwa indián nőhöz kötötte, a Quebec folyó partján hótenyésztésbe fogott. Grey Owl igazán itt lett Szürke Bagollyá, elfeledkezvén a világról és polgári nevééről, mint ahogyan a világ is azóta kizárólag írói nevén és az első nagy, karizmatikus természetvédőként emlékezik rá, aki további életét egyetlen célnak szentelte: az állatvédelem népszerűsítésének, az indiánok, fehér vadászok és főként kedves hódjai élete megörökítésének.

Archibald Stansfeld Belaney 1888. szeptember 18-án született az angliai Hastings-ben, egy gazdálkodó családban. Apja elpazarolta a családi vagyont, alkoholista volt. Miután szülei különváltak 1901-ben, apja elhagyta az országot.

Belaney-t a nagyanyja és két hajadon nagynénje vette magához. Már kiskorában érdekelte a természet és az amerikai indián kultúra.

Tanulmányait egy anglikán iskolában kezdte, majd a Hastings-i Gimnáziumba járt 15 éves koráig. Archie az iskolában tanulmányi díjat nyert franciából és angolból. De otthagya az iskolát, dolgozni kezdett írnokként egy fatelepen.

1906. március 29-én Ada nagynéni jóváhagyásával Kanadába hajózott azzal az indokkal, hogy gazdálkodni tanuljon. De igazából azt akarta, hogy a vadonban éljen, közel az indiánokhoz.

Észak-Ontario-ban dolgozott, mint prémvadász trapper és erdei vezető. 1910. augusztus 23-án feleségül vett egy indián nőt, akitől sokat tanult. Kezdetben egy sátorban éltek a Medve-szigeten (Lake Temagami). Ekkor kezdte a Bagoly nevet használni.

Az embereknek azt mondta magáról, hogy apja skót, az anyja apacs indián volt. Azért jött Amerikába, hogy csatlakozzon a kanadai odzsibwa indiánokhoz.

1915-ben az első világháború alatt, Szürke Bagoly csatlakozott a 13. (Montreal) hadtesthez. Egységével Franciaországban szolgált, mint mesterlövész. Kétszer sebesült meg, Angliába szállították kezelésre.

A kórházban találkozott gyermekkori barátjával, Constance (Borostyán) Holmes-szal, akit rövidesen feleségül is vett, de házassága nem sikerült. Borostyán nem tudta, hogy Archie Kanadában már megnősült egyszer. 1917 szeptemberében visszatért Kanadába, leszerelt és november 30-tól rokkantsági nyugdíjas lett.

1925-ben Szürke Bagoly találkozott egy mohawk irokéz nővel (Gertrude Bernard Anahareo), aki rendkívüli hatással volt további életére. Ő biztatta, hogy hagyja abba a csapdával való prémvadászatot, és hogy tegye közzé a vadonról szóló írásait.

Szürke Bagoly ezen írásai felkeltették a Dominion Park vezetőinek figyelmét és hívták, hogy dolgozzon náluk. 1928-ban film készült a Nemzeti Parkokról (Beaver People), ebben szerepelt Szürke Bagoly és Anahareo, valamint hódjaik. 1932-ben költöztek az Ajawaan tó közelébe, a Prince Albert Nemzeti Parkba.

Az 1930-as években számos cikket írt a Kanadai Erdészeti Egyesület (CFA) kiadványaiba az erdőkről, a természet védelméről.

1935-ben és 1937-ben Szürke Bagoly sikerrel turnézott Angliában (Hastings-ben is), odzsibwa indián viseletben, hogy felhívja a figyelmet a természet védelmére. Nagynénje felismerte, de nem leplezte le. Egy későbbi turné alkalmával találkozott Erzsébet és Margit hercegnőkkel is.

A turnékba belefáradva 1938 áprilisában visszatért Beaver Lodge-i házikójába, az Ajawaan tó partjára. Öt nappal később eszméletlenül találták. Tüdőgyulladás a Prince Albert Kórházba szállították, ahol 1938. április 13-án meghalt. Tóparti háza közelében temették el.

Halála után fény derült származására, ami hátrányosan érintette egy ideig hírnevét.

Azóta szülővárosában emléktáblát állítottak tiszteletére, 1999-ben Richard Attenborough filmet készített életéről és munkásságáról, melyben Pierce Brosnan alakította Szürke Bagolyt.